16.11.2021

Ympäristövaliokunta
Valiokuntaneuvos Marja Ekroos
ymv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 12.11.2021 U 56/2021vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan unionin kehyksen uudistamisesta (uudelleenlaadittu energiaverodirektiivi)

Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa lausunnossaan seuraavaa.

Tavoite
Energiaverodirektiivin uudistamisen tavoitteena on varmistaa, että energiatuotteiden ja sähkön verotus heijastaisi paremmin tuotteiden ympäristö- ja terveysvaikutuksia, millä edistettäisiin siirtymää fossiilista polttoaineista puhtaampaan energiaan.

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö
Veroluokat määriteltäisiin tuotteiden ympäristöominaisuuksien perusteella. Veronalaiset energiatuotteet ja sähkö luokiteltaisiin neljään veroluokkaan niiden tunnettujen ympäristöominaisuuksien perusteella.
Veroluokkia olisi neljä. Korkeimpaan veroluokkaan kuuluisivat perinteiset fossiiliset polttoaineet kuten moottoribensiini ja dieselöljy sekä niin sanotut ei-kestävät biopolttoaineet. Seuraavaan luokkaan luettaisiin ne fossiiliset polttoaineet, jotka ovat näitä vähemmän haitallisia ja joilla lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä voidaan saavuttaa jonkin verran hiilestä irtautumista, kuten maakaasu, nestekaasu ja fossiilista alkuperää oleva vety.
Sähkön tuotannossa käytetyt polttoaineet olisivat edelleen verottomia jäsenvaltioita velvoittavan säännöksen perusteella, sillä vero kannettaisiin lopputuotteesta eli sähköstä. Veron ulkopuolelle olisi edelleen jätettävä myös sähköntuotannon ylläpitoon tarvittava sähkö. Jäsenvaltiot voisivat kuitenkin ottaa käyttöön sähkön tuotannossa käytetyille energiatuotteille veroja ympäristöperusteisesti tarvitsematta noudattaa niiden verotuksessa ehdotettuja vähimmäisverotasoja.

LUT lausunnon pääkohdat
Johtuen nopeasta aikataulusta on LUT yliopistolla mahdollista ottaa kantaa vain keskeisimpiin kysymyksiin.

Sähkön tuotannon verotus tulisi perustua raaka-aineen elinkaaren (Life Cycle Assesment). Tällöin eri sähkön tuotantomuodot saisivat kustannukset käytetyn polttoaineen perusteella. Tähän tulisi käyttää päästökauppaa

LUT-yliopisto
LUT University

lut.fi

Yliopistonkatu 34
FI-53850 Lappeenranta

Mukkulankatu 19
FI-15210 Lahti

tel +358 294 462 111

Y-tunnus 0245904-2
ALV/VAT FI 02459042

suorien hiilipäästöjen osalta ja 20 vuoden ilmastovaikutusta (86 kertainen verrattuna CO2 päästöön) metaanin osalta. Ydinvoiman osalta ydin jätteiden päästökuorma tuotannolle tulisi arvottaa. Kaikkien polttoaineiden, mutta erityisesti maakaasun ja siitä valmistetun vedyn osalta todelliset metaanipäästöt tulisi huomioida koko tuotantoketjun osalta. Metaanipäästöt ovat hiilidioksidia 86 haitallisempia ilmastokaasuja. Venäjän Eurooppaan tuotavan kaasun päästöt ovat noin 10% volyymistä.

Veroluokka kolme ja neljä tulisi yhdistää, koska kaikkien fossiilisten polttoaineiden tuotannosta käyttöön (well-to-use) hyvin samanlainen. Maakaasu ei ole siirtymä ilmaston kannalta puhtaampaan ratkaisuun vaan se hidastaa siirtymää tarjoamalla fossiilisen ja todellisuudessa ”likaisen” ratkaisun vihreän sähkön ja siitä valmistetun vedyn rinnalle.

Sähkön verotusta kuluttajille tulisi laskea, koska siirtymä vaatii nimenomaan sähkönkäytön lisäämistä. Sähkö puhdistuu koko ajan, koska uudet investoinnit kohdistuvat puhtaaseen sähköön. Korkea sähkön verotus johtaa kuluttajien investointien hidastumista puhtaampiin ratkaisuihin kuten esimerkiksi lämpöpumppuihin (lämmitys/jäähdytys). (Vrt. Saksa ja maakaasu)

Sähkön kulutuksen kasvaessa verokertymä tuskin alenee vaikka hintaa laskettaisiin. Suomessa korkea sähkövero kuluttajalle (noin 30 % sähkön hinnasta) aiheuttaa paineita sähköverkon ylläpidolle, koska kuluttajat hyötyvät kiinteistökohtaisesta tuotannosta esim. aurinkopaneeleilla ja siten vähentävät sähkönsiirtoa. Järjestelmän ylläpidon ja tehokkaan toimivuuden kannalta sähköverkko on kuitenkin välttämätön.

Lausunnon on laatinut LUT-yliopiston asiantuntija, tutkimusjohtaja Petteri Laaksonen.

Juha-Matti Saksa
rehtori